

Raadsvoorstel

Onderwerp Zaakid	Verantwoordingsgrens rechtmatigheidsverantwoording 0637600628
Versie	
Auteur	S.Ligtenberg s.ligtenberg@zoetermeer.nl 079 – 346.87.96
Gemeentesecretaris	Huykman, B.J.D.
Directeur	Angelique Quentin
Portefeuillehouder	Wethouder Rosier
Medeverantwoordelijke(n)	

Uiterste behandeldatum (+ reden)	31-12-2020 i.v.m. invoering rechtmatigheidsverantwoording over het jaar 2021
Programma(s)	Alle
Eerdere besluitvorming	-
Samenvatting	Vanaf 2022 moet het college een rechtmatigheids-verantwoording (over het verslagjaar 2021) in de jaarrekening opnemen. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels, die relevant zijn voor de financiën van de gemeente. De verantwoordingsgrens is het bedrag, waarboven het college de afwijkingen (fouten en onduidelijkheden) moet opnemen in de rechtmatigheids-verantwoording. De raad stelt deze grens vast. Rekening houdend met de informatiepositie van de raad, de kosten van de rechtmatigheidsverantwoording en de eenduidigheid van normen en communicatie stelt het college de raad voor om de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording vast te stellen op 1% van de totaal begrote lasten en de grens voor het rapporteren over afwijkingen omtrent rechtmatigheid in de paragraaf Bedrijfsvoering van het jaarverslag in lijn te brengen met de afspraken die worden gemaakt vanuit de aanbesteding voor accountantsdiensten vanaf 2021. Hiermee wordt aangesloten op de afspraken tussen raad en accountant. Dit is mogelijk omdat Zoetermeer de interne beheersing op orde heeft inclusief een bewezen effectieve verbijzonderde interne controlefunctie.
Bijlagen	-

Raadsbesluit 0637600628

Raadsvoorstel Verantwoordingsgrens rechtmatigheidsverantwoording

De raad van de gemeente Zoetermeer;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 november 2020

Besluit

1. De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording vast te stellen op 1% van de totaal begrote lasten
2. De grens voor het rapporteren over afwijkingen omtrent rechtmatigheid in de paragraaf Bedrijfsvoering van het jaarverslag in lijn te brengen met de afspraken die worden gemaakt vanuit de aanbesteding voor accountantsdiensten vanaf 2021.

Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 14 december 2020

de griffier,

de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM

drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding

Vanaf 2022 moet het college een rechtmatigheidsverantwoording (over het verslagjaar 2021) in de jaarrekening opnemen¹. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels, die relevant zijn voor de financiën van de gemeente. Gedacht kan worden aan de naleving van de voorwaarden voor subsidies en Europese aanbestedingen, maar ook aan misbruik en oneigenlijk gebruik van uitkeringsvoorwaarden en aan lasten, waarvoor geen voorafgaande dekking opgenomen was in de begroting. In het normenkader is de inventarisatie van alle voor de accountantscontrole en straks voor de rechtmatigheidsverantwoording relevante interne regelgeving opgenomen. Het interne normenkader is uitgewerkt in een toetsingskader. Het toetsingskader bevat de specifieke bepalingen uit de regelgeving in het normenkader waarvan de naleving moet worden getoetst. Jaarlijks worden deze kaders als bijlagen bij het controleprotocol ter kennisname aan de raad aangeboden.

Het college is al staatsrechtelijk en bestuurlijk verantwoordelijk voor de rechtmatigheid. Maar nu is het nog de accountant die hierover verslag uitbrengt en het gesprek voert met de gemeenteraad. Straks moet het college zelf een verantwoording opstellen, die opgenomen wordt in de jaarrekening.

De gemeenteraad gaat hierover in gesprek met het college en kan zo zijn controlerende rol beter vervullen. De gemeenteraad bepaalt waar de grens ligt. Wanneer wil de raad geïnformeerd worden? Met dit raadsbesluit wordt deze zogeheten verantwoordingsgrens vastgesteld. De gemeenteraad is vrij om binnen een bandbreedte tussen de 0% en 3% van de totale lasten, het percentage voor de verantwoordingsgrens vast te stellen.

De accountant zal nog steeds toetsen of de jaarrekening getrouw is. Oftewel, conform de realiteit. De rechtmatigheidsverantwoording wordt onderdeel van de jaarrekening. De accountant controleert dus straks ook of de rechtmatigheidsverantwoording van het college getrouw is. Het huidige afzonderlijke rechtmatigheidsoordeel in de controleverklaring van de accountant komt te vervallen.

Beoogd effect

Deze wetswijziging markeert de verantwoordelijkheid van het college voor de rechtmatigheid. Het is vervolgens aan de Raad om de rechtmatigheidsverantwoording van het college te bediscussiëren en te beoordelen. Het is de verwachting van de wetgever dat van het (zelf) geven van een rechtmatigheidsverantwoording een kwaliteitsimpuls uitgaat op de interne processen en beheersing. Het college moet namelijk kunnen steunen op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en -controle, om (primair) te waarborgen dat de gemeente bij alle (financiële) beheershandelingen en transacties de wet- en regelgeving naleeft. Tevens is de verwachting dat er meer vooruit gekeken zal worden naar het oplossen van onrechtmatigheden omdat het college ook beheersmaatregelen moet formuleren.

Het college verwacht dat voor Zoetermeer het effect van de wetswijziging beperkt zal zijn. Ook nu verantwoordt het college zich reeds over de rechtmatigheid. Dat doet het college in de paragraaf Bedrijfsvoering van het jaarverslag. (Eventuele) rechtmatigheidsfouten groter dan € 100.000,- worden reeds in deze paragraaf vermeld en toegelicht. Zoetermeer heeft de interne beheersing reeds op orde en een bewezen effectieve verbijzonderde interne controlefunctie waardoor de door de wetgever verwachte kwaliteitsimpuls minder of niet speelt.

¹ De intentie van het Rijk is de wetswijziging voor het einde van het jaar geregeld te hebben, echter de benodigde aanpassingen in de wet- en regelgeving zijn per begin oktober nog niet definitief aangenomen, Er is hiermee een kans dat het Rijk de rechtmatigheidsverantwoording nog met een jaar uitstelt.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

De verantwoordingsgrens is een door de gemeenteraad vastgesteld bedrag, waarboven het college de afwijkingen (fouten en onduidelijkheden) moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De gemeenteraad is vrij om binnen een bandbreedte tussen de 0% en 3% van de totale lasten, het percentage voor de verantwoordingsgrens vast te stellen. Elke keuze heeft echter gevolgen.

Aspecten bij de bepaling van de hoogte van de verantwoordingsgrens zijn²:

- De informatiepositie van de raad
Hoe hoger de grens, hoe minder snel er informatie opgenomen zal worden in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De kosten van de rechtmatigheidsverantwoording
Hoe lager de grens, hoe meer inspanning nodig is om de rechtmatigheidsverantwoording op te stellen, dus hoe hoger de kosten.
- De eenduidigheid van normen en communicatie
Afwijkende percentages vergen uitleg

Beslispunten

1. De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording vast te stellen op 1% van de totaal begrote lasten
2. De grens voor het rapporteren over afwijkingen omtrent rechtmatigheid in de paragraaf Bedrijfsvoering van het jaarverslag in lijn te brengen met de afspraken die worden gemaakt vanuit de aanbesteding voor accountantsdiensten vanaf 2021.

Argumenten

1.1 Aansluiten bij het percentage dat de controlerend accountant hanteert

Het college stelt voor aan te sluiten bij het percentage dat de controlerend accountant hanteert in het kader van de materialiteit, de 1%-norm voor fouten. Dit is eenduidig en helder. De raad heeft dit percentage, gebaseerd op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, eerder met de externe accountant afgesproken.

1.2 Zoetermeer heeft de interne beheersing op orde en een bewezen effectieve verbijzonderde interne controlefunctie

Het college ziet geen reden te overwegen om de eerste jaren te beginnen met een ruimere verantwoordingsgrens van 2% of zelfs 3% (maximaal toegestane grens) van de totale lasten, zoals de notitie Rechtmatigheid van de commissie BADO als optie geeft voor gemeenten waar de interne beheersing nog verbetering behoeft.

1.3 De informatiepositie van de raad blijft gelijk

In samenhang met voorgesteld besluit 2 blijft de informatiepositie van de raad gelijk.

2.1 Het sluit aan bij de afspraak tussen raad en accountant

Ook bij beslispunt 2 sluit het college aan bij de afspraak tussen raad en accountant. In het huidige contract met de accountant is de rapporteringstolerantie gesteld op € 100.000,-. Deze tolerantie betekent dat de accountant momenteel in zijn verslag van bevindingen rapporteert over elke in zijn controle gesignaleerde rechtmatigheidsfout of -onzekerheid groter dan € 100.000,-. De auditcommissie heeft in voorjaar 2020 aangegeven voorlopig niet te voelen voor een hogere rapporteringstolerantie. Dit als reactie op een voorstel van de accountant om de rapporteringsgrens te verhogen naar € 200.000,-. De auditcommissie neemt de overweging voor een hogere rapporteringstolerantie mee in het aanbestedingstraject voor accountantsdiensten vanaf 2021.

² Zie notitie Rechtmatigheidsverantwoording van de commissie Bedrijfsvoering, Auditing Decentrale Overheden (BADO) – maart 2020

Kanttekening

1.1 Gaan de gemeente en de accountant geen dubbel werk doen?

De vraag kan rijzen of niet het gevaar bestaat dat de accountant al het verbijzonderde interne controle werk van de gemeente weer gaat overdoen. Dit is nadrukkelijk niet de bedoeling van de wetgever. Echter zegt de wetgever wel, dat het ook weer niet zo kan zijn dat een accountant volstaat met het slechts kennis nemen van de bevindingen van de gemeente. De mate waarin de accountant gebruik kan maken van hetgeen door de gemeente aangeleverd wordt, hangt onder meer af van de kwaliteit van de (verbijzonderde) interne controle en de onderbouwing van de bevindingen door de gemeente. Het college zal - niet anders dan nu - vroegtijdig overleggen en afspraken maken met de accountant over de activiteiten die gedurende het controlejaar uitgevoerd gaan worden in het kader van de (verbijzonderde) interne controle. Hierbij kan de controlerend accountant vroegtijdig aangeven op welke wijze gebruik kan worden gemaakt van de uitkomsten van de (verbijzonderde) interne controle.

De NBA stelt een handreiking op over hoe de accountant de rechtmatigheidsverantwoording zal controleren. Deze NBA-handreiking moet zorgen voor uniformiteit en eenduidigheid en voldoende diepgang bij de controle van de rechtmatigheidsverantwoording door de accountant.

Financiën

Niet van toepassing.

Controleprotocol

De wetswijziging en de besluiten van dit raadsvoorstel zullen worden verwerkt in het controleprotocol 2021. Het controleprotocol 2021 (inclusief de bijlagen Normenkader en toetsingskader) wordt conform de huidige afspraken in januari 2022 ter kennisneming aan de raad verstuurd.

Participatie en Communicatie

Niet van toepassing.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten

Niet van toepassing.

Rapportage en evaluatie

Het college zal voor het eerst over het jaar 2021 een rechtmatigheidsverantwoording opstellen. Deze maakt onderdeel uit van de jaarrekening 2021. De externe accountant controleert de jaarrekening en dus ook de rechtmatigheidsverantwoording op getrouwheid.

Planning

Niet van toepassing.